

MUISTIO - Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain 25 g §. Nykyinen 25 g §:n sopimuslisenssi-säännös ei vastaa tarkoitustaan, minkä vuoksi se tulisi saattaa ajan tasalle. Esitys seuraa osittain muiden Pohjoismaiden tekijänoikeuslakien kehitystä.

Ehdotettu muutos laajentaisi nykyisen 25 g §:n alaa siten, että lähettäjäyritykset ja lehtikustantajat voisivat sopia tekijöitä, esittäviä taiteilijoita ja tuottajia edustavien järjestöjen kanssa arkistoituihin tv- ja radio-ohjelmiin sekä sanoma- ja aikakauslehtiin sisältyvien teosten uudelleen käytöstä. Sopimuslisenssijärjestelmän mukaisesti järjestöt voisivat sopia sitovasti myös niiden teosten uudelleen käytöstä, joiden tekijöitä järjestöt eivät edusta. Uudelleen käyttö kattaisi tv- ja radio-ohjelmien sekä lehdissä julkaistujen aineistojen välittämisen yleisölle. Säännös sisältäisi myös oikeuden valmistaa teoksesta kappale, kun se on tarpeen teoksen välittämistä varten.

Ehdotettu säännös koskisi vain lähettäjäyrityksen itse tuottamia ohjelmia ja tilattuja ohjelmia, jotka on valmistettu lähettäjäyrityksen aloitteesta ja jotka lähettäjäyritys on maksanut. Toisaalta säännös koskisi vain niitä sanoma- ja aikakauslehtiä, joiden julkaisemisesta kustantaja on ollut taloudellisessa vastuussa.

Ehdotuksen mukaisesti muutetussa säännöksessä olisi aikarajat, joiden mukaan säännös koskee vain niitä ohjelmia, jotka on lähetetty ennen 1.1.2002 ja vain niitä lehtiä, jotka on julkaistu ennen 1.1.1999. Ehdotuksella ei ole vaikutusta voimassaoleviin sopimuksiin.

Ehdotettuun säännökseen sisältyisi tekijän kielto-oikeus. Säännös ei siten koskisi teosta, jonka käytön tekijä on kieltänyt.

Tarkoitus on, että ehdotettu laki tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamisesta tulisi voimaan *x.x.201x*.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Nykyinen lainsäädäntö

1.1.1 Taustaa

Sopimuslisenssi. Tekijänoikeuslain (404/1961) 2 luvussa on yleinen säännös sopimuslisenssi-järjestelmästä. 26 §:n mukaan sopimuslisenssitapauksissa teoksen käyttämisestä tulee sopia käyttäjän ja opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän, lukuisia tietyn alan Suomessa käytettyjen teosten tekijöitä edustavan järjestön välillä. Sopimuslisenssin nojalla luvan saanut voi luvan mukaisin ehdoin käyttää sellaistaakin saman alan teosta, jonka tekijää järjestö ei edusta.

Ministeriö hyväksyy järjestön hakemuksesta määrääjäksi, enintään viideksi vuodeksi. Järjestön tai, milloin tekijöiden edustavuus voidaan saavuttaa vain useampien järjestöjen hyväksymisellä, järjestöjen tulee edustaa merkittävää osaa niistä eri alojen teosten tekijöistä, joiden teoksia käytetään tietyn sopimuslisenssisäännöksen nojalla. Hyväksyttäessä useampia järjestöjä myöntämään lupia tiettyyn teosten käyttöön on hyväksymispäätöksissä tarvittaessa varmistettava, että luvat myönnetään samanaikaisesti ja yhteensopivin ehdoin.

Mitä järjestö on mahdollisesti määrännyt teoksen kappaleiden valmistamisesta taikka teoksen välittämistä tai lähettämistä suoritettavien korvausten jakamisesta järjestön edustamille tekijöille tai käyttämisestä tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin, sovelletaan myös tekijöihin, joita järjestö ei edusta. Jos määräykset eivät tuota järjestön edustamille tekijöille oikeutta henkilökohtaiseen korvaukseen, on tekijällä, jota järjestö ei edusta, kuitenkin oikeus vaatia henkilökohtainen korvaus järjestöltä.

Sopimuslisenssin käyttömahdollisuus on säädetty muun muassa valokopiointiin, sisäiseen tiedotuskäyttöön ja teosten käyttämiseen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa sekä arkistoissa, kirjastoissa ja museoissa.

Perustuslakivaliokunta arvioi sopimuslisenssijärjestelmää vuonna 2005 (PeVL 7/2005 vp, s. 7). Valiokunnan mukaan "järjestön oikeus tehdä sopimuksia myös muiden kuin järjestölle sopimus-oikeuden luovuttaneiden tekijöiden puolesta on perustuslaissa turvatun omaisuuden suojan näkökulmasta merkityksellinen tekijän sopimusvapautteen kohdistuva rajoitus". Heti perään kuitenkin todettiin, että "sopimuslisenssijärjestelmä on voimassa olevaan lakiin perustuva ja vakiintunut tekijänoikeuksien yhteisvalvonnan muoto, jonka tarkoituksena on muun ohella helpottaa teosten käyttäjien mahdollisuuksia hankkia tekijänoikeuslainsäädännön edellyttämät luvat etenkin aineiston massaluonteisia käyttötilanteita varten. Järjestelmälle on siten käyttäjien perusoikeuksien, kuten sananvapauden ja sivistyksellisten oikeuksien edistämiseen liittyvät hyväksyttävät perusteet."

Perustuslakivaliokunta nosti esiin sopimuslisenssisääntelyn oikeasuhtaisuuteen vaikuttavina asioina tekijän oikeuden kieltää teoksensa käyttö ja järjestön ulkopuolisen tekijän laajemman oikeuden saada korvaus teoksen käytöstä verrattuna järjestön edustamiin tekijöihin. Lisäksi sopimuslisenssisäännökset eivät estä tekijää sopimasta teoksen käyttämisestä siltä osin kuin hän ei ole luovuttanut oikeuksia järjestölle.

Suora sopiminen ja oikeuksien suora lisensointi tai siirtäminen oikeudenhaltijalta lähettäjäyrittäjälle tai kustantajalle sekä suora sopiminen käyttöoikeuksista loppukäyttäjien kanssa on kuitenkin tuoreemman aineiston osalta pääsääntö. Suoran sopimisen merkitys korostuu erityisesti tietoverkkoympäristössä, koska esimerkiksi lehtikustantajille on tärkeää säilyttää suorat asiakaskontaktit.

Radio- ja televisioyrittäjät. Tekijänoikeuslain 2 luvussa on myös sektorikohtaisia sopimuslisensointisääntöjä radio- ja televisioyrittäjien toimintaa varten. Alkuperäisiä radio- ja televisiolähetystyksiä koskevan 25 f §:n 1 momentin mukaan lähettäjäyrittäjä saa lähettää teoksen sopimuslisensoinnin nojalla siten kuin 26 §:ssä säädetään. Tämä ei kuitenkaan koske näytelmäteosta, elokuvateosta eikä muutakaan teosta, jos tekijä on kieltänyt teoksen lähettämisen.

Jos lähettäjäyrittäjällä on oikeus lähettää teos, yritys saa valmistaa teoksesta kappaleen käytettäväksi omissa lähetyslaitoksissa enintään neljä kertaa yhden vuoden aikana. Tällä tarkoitetaan niin sanottua efemääristä eli lähetysteknistä tallentamista. Teoksen käyttämiseksi useammin tai vuotta pidemmän ajan lähettäjäyrittäjä saa valmistaa tai valmistuttaa teoksesta kappaleen sopimuslisensoinnin nojalla siten kuin 26 §:ssä säädetään.

Radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettämistä säädetään 25 h §:ssä, jonka mukaan lähetyskappaleeseen sisältyvän teoksen saa lähetystä muuttamatta sopimuslisensoinnin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetyskappaleen kanssa. Tätä säännöstä ei sovelleta muusta Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta peräisin olevaan lähetyskappaleeseen sisältyvän teoksen edelleen lähettämiseen kaapeleitse, jos sen tekijä on luovuttanut oikeuden sen edelleen lähettämiseen kaapeleitse sille lähettäjäyrittäjälle, jonka lähetystä edelleen lähettämisen koskee. Samaa säännöstä sovelletaan johtimitse lähetettävään lähetyskappaleeseen vain, jos lähetys on peräisin muusta Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta.

Vuonna 2005 hyväksytyllä lailla (821/2005) tekijänoikeuslakiin lisättiin televisioyrittäjien itse arkistoitujen televisio-ohjelmien uudelleen lähettämistä koskeva säännös, jota nyt ehdotetaan muutettavaksi. 1.1.2007 voimaan tulleen 25 g §:n mukaan lähettäjäyrittäjä saa sopimuslisensoinnin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää julkistetun teoksen uudelleen, jos teos sisältyy lähettäjäyrittäjän tuottamaan ja ennen 1 päivää tammikuuta 1985 lähetettyyn televisio-ohjelmaan. Tämä ei kuitenkaan koske teosta, jonka tekijä on kieltänyt lähettämisen.

Tekijänoikeuslakiin ei sisälly erityisiä sopimuslisensointisääntöjä lehtikustantajista ja heidän toiminnastaan.

1.1.2 Arkistoitujen radio- ja televisio-ohjelmien uudelleen käyttö

Taustaa. Radio- ja televisioyrittäjien omien ohjelma-arkistojen hyödyntämistä alettiin pohtia pohjoismaisella tasolla yli kymmenen vuotta sitten. Pohjoismaiden ministerineuvosto aloitti selvitystyön ohjelma-arkistojen käyttöoikeuksista vuonna 1996. Selvityksen tuloksista julkaistun raportin perusteella lausuntoja antoivat pohjoismaiset radio- ja televisioyrittäjät, elokuvainstituutit ja ohjelmien oikeuksien haltijoita edustavat järjestöt.

Radio- ja televisioyrittäjät ehdottivat kansallisiin tekijänoikeuslakeihin pakkolisensointijärjestelmää, jolloin arkistoitua aineistoa saisi käyttää ilman lupaa kohtuullista korvausta vastaan. Oikeudenhaltijoita edustavat järjestöt vastustivat tiukasti pakkolisensoinnin käyttöä.

Euroopan yhteisöjen komissio antoi ehdotuksen direktiiviksi tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa vuonna 1997. Ehdotusta käsiteltäessä Euroopan parlamentissa mietittiin myös erityisten säännösten ottamista direktiiviin radio- ja televisioyritysten ohjelma-arkistojen käyttöoikeuksien järjestämisestä. Sellaisia ei kuitenkaan lopulliseen direktiiviin sisällytetty.

Pohjoismaiset radio- ja televisioyritykset esittivät arkistojen käyttöoikeuksiin liittyvien ongelmien ratkaisemista sopimuslisenssijärjestelmällä vuonna 2001. Pohjoismaiden ministerineuvoston mukaan arkistojen käyttö lupa voitaisiin järjestää sopimuslisenssillä, jos radio- ja televisioarkistojen käyttö edellyttää lainsäädännöllistä tukea. Sopimuslisenssillä voidaan ministerineuvoston mukaan huomioida tasapuolisesti eri osapuolten edut. Näiden huomioiden jälkeen ministerineuvosto siirsi asian järjestämisen jäsenmaille.

Asianajaja, OTL Jyrki Siivola selvitti vuonna 2002 opetusministeriön toimeksiannon mukaisesti tv- ja radioarkistojen aineistojen käyttöluhia. Hänen selvityksensä mukaan tekijänoikeusjärjestöt eivät nähneet tarvetta sopimuslisenssijärjestelylle, koska luvat oli hankittavissa järjestöjen kautta tai yksilöllisesti. Sopimuslisenssijärjestelmä oli monien järjestöjen mielestä kuitenkin hyväksyttävissä, toisin kuin pakkolisenssijärjestelmä. Useissa kannanotoissa korostettiin järjestelmältä vaadittavaa neutraalisuutta eri toimijoiden kannalta.

Arkistojen käyttäjätahoista MTV Oy ja Yleisradio Oy (YLE) kannattivat sopimuslisenssi-järjestelyn käyttöönottoa oikeuksien hankkimiseksi. Niiden kannanotoissa korostettiin yksilölliseen sopimiseen liittyviä vaikeuksia tunnistaa ja tavoittaa oikeuksien haltijoita. Näiden vaikeuksien vuoksi kattava oikeuksista sopiminen oli mahdotonta, koska yrityksiltä löytyi jo tuolloin tuhansia arkistoituja ohjelmia, joiden oikeuksien haltijoita oli valtava määrä. MTV Oy ja YLE korostivat arkistoissaan olevan aineistoa, jolla on kulttuurihistoriallista ja dokumenttiarvoa, minkä vuoksi aineisto pitäisi saada laajan yleisön käyttöön myös uusien jakeluteiden välityksellä. Muiden käyttäjätahojen kannanotoissa kerrottiin, etteivät ne olleet keränneet tv- tai radioarkistoja.

Muissa kannanotoissa, joita saatiin eri tekijöiden liitoilta ja yhdistyksiltä, kannatettiin oikeuksista sopimista alan tavan mukaan työehtosopimuksissa tai muuten kollektiivisesti tekijöitä ja taiteilijoita edustavien järjestöjen kanssa. Laissa säädetty sopimuslisenssijärjestely ei juuri saanut kannatusta.

Komiteanmietintö. Tekijänoikeustoimikunta ehdotti vuonna 2002 mietinnössään Tekijänoikeudet tietoyhteiskunnassa (KM 2002:5) tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamista siten, että siihen sisällytettäisiin säännökset lähettäjäyritysten omien arkistoitujen radio- ja televisio-ohjelmien uudelleen käytöstä. Ehdotettu pykälä kuului:

Arkistoidun ohjelman uudelleen käyttö

25 g §

Lähettäjäyritys saa sopimuslisenssin nojalla siten kuin 26 §:ssä säädetään

1) lähettää uudelleen julkistetun teoksen, joka sisältyy lähettäjäyrityksen tuottamaan ja ennen tammikuun 1 päivää 1983 lähetettyyn ohjelmaan, tai

2) välittää yleisölle muutoin kuin radiossa tai televisiossa lähettämällä julkistetun teoksen, joka sisältyy lähettäjäyrityksen tuottamaan ja ennen tammikuun 1 päivää 1997 lähetettyyn ohjelmaan,

ja valmistaa teoksesta kappaleen lähettämistä tai välittämistä varten.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske teosta, jos tekijä on kieltänyt lähettämisen tai välittämisen yleisölle.

Ehdotetussa pykälässä siis annettiin radio- ja televisioy yrityksille mahdollisuus sopimuslisenssin nojalla lähettää uudelleen tai välittää yleisölle pyynnöstä tietoverkkopalvelussa yrityksen itse tuottamaan ohjelmaan sisältyvä teos. Lähettämistä ja välittämistä varten teoksesta sai myös valmistaa kappaleen, mikä välittämisen kohdalla tarkoitti teoksen digitoimista. Mietinnön yksityiskohtaisten perustelujen mukaan lähettäjäyrityksen itse tuottamana ohjelmana pidettiin myös sellaisen lähettäjäyrityksen valmistamaa ohjelmaa, jonka seuraajaksi säännöksessä tarkoitettu lähettäjäyritys oli tullut esimerkiksi yritysmyyntin tai konkurssin seurauksena.

Ehdotetussa pykälässä säädettiin tekijälle oikeus kieltää teoksen lähettäminen tai välittäminen. Tätä perusteltiin sillä, että radio- ja televisio-ohjelmien uudelleen käyttö säännöksessä mainituilla tavoilla oli selkeästi niihin sisältyvän suojatun aineiston primaarikäyttöä, joka oikeudenhaltijoiden tuli halutessaan voida kieltää. Lisäksi kiello-oikeudella vahvistettiin järjestön ulkopuolisten tekijöiden asemaa sopimuslisenssitilanteissa.

Mietinnössä ehdotettiin kyseisen säännöksen soveltamista myös tekijänoikeuslain 5 luvun mukaisiin tekijänoikeuden lähioikeuksiin kyseisiin pykäliin lisättävien viittaussäännösten kautta.

Ehdotettua säännöstä perusteltiin yleisesti sillä, että radio- ja televisioyritysten arkistoissa oli runsaasti ohjelmia, joiden lähetysoikeudet olivat kuluneet umpeen. Tällaisia ohjelmia ei voitu hyödyntää muuten kuin hankkimalla hyödyntämiseen tarvittavat oikeudet kaikilta oikeudenhaltijoilta, joita ei ohjelmien vanhuuden vuoksi joskus pystytty tunnistamaan tai tavoittamaan. Näissä tapauksissa lähettäjäyrityksen arkistossa olevien ohjelmien hyödyntämiseen tarvittavia lupia ei voitu kattavasti hankkia.

Toisena perusteluna oli tekniikan kehittyminen, joka mahdollisti radio- ja televisio-ohjelmien välittämisen tietoverkossa 1990-luvulla. Tätä ennen tehdyissä sopimuksissa ei ollut edes voitu hankkia oikeuksia tällaisen jakelutien käyttämiseen. Lähettäjäyritykset olivat hankkineet ohjelmiin oikeuksia vain radiossa ja televisiossa lähettämistä varten, eikä näiden oikeuksien voitu katsoa kattavan tietoverkossa välittämistä.

Uudelleen lähettämistä koskevaa aikarajaa 1.1.1983 perusteltiin sopimuskäytäntöjen kehittymisellä 1980-luvun alkupuolella. Välittämistä koskevan aikarajan 1.1.1997 taustalla olivat joulukuussa 1996 solmitut WIPO:n tekijänoikeussopimus ja WIPO:n esitys- ja äänitesopimus, joihin sisällytettiin oikeus pyynnöstä tapahtuvaan yleisölle välittämiseen. Lähettäjäyritysten katsottiin osanneen varautua tarvittavien oikeuksien hankintaan tuotantoja koskevissa sopimuksissaan tuosta ajankohdasta lähtien.

Voimassa oleva laki. Tekijänoikeustoimikunnan ehdotusta arkistoitujen ohjelmien uudelleen käytöstä muokattiin hallituksen esityksessä 28/2004. Hallituksen esityksessä tekijänoikeuslain 25 §:ää ehdotettiin muutettavaksi seuraavasti:

Arkistoidun televisio-ohjelman uudelleen lähettäminen

25 g §

Lähettäjäyritys saa sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää julkistetun teoksen uudelleen, jos teos sisältyy lähettäjäyrityksen tuottamaan ja ennen 1 päivää tammikuuta 1985 lähetettyyn televisio-ohjelmaan.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske teosta, jonka tekijä on kieltänyt lähettämisen.

Pykälä hyväksyttiin hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa ja se tuli voimaan 1.1.2007.

Toimikunnan mietinnössä pykälään ehdotettiin sekä radio- että televisio-ohjelmien sääntelyä, mutta radio-ohjelmat jätettiin hallituksen esityksestä pois. Syynä tähän oli se, että lähettäjäyritysten arkistoissa olevien radio-ohjelmien uudelleen lähettäminen katsottiin mahdolliseksi tekijänoikeuslain 25 f §:n 1 momentin sopimuslissenssisäännöksen nojalla. Kyseinen säännös ei koske elokuva-teoksia, joten sitä ei voitu soveltaa televisio-ohjelmiin.

Tärkeä ero ehdotuksissa oli se, että hallituksen esitys koski vain uudelleen lähettämistä. Ohjelmien välittäminen yleisölle pyynnöstä tietoverkkopalvelussa, mikä sisältyi toimikunnan ehdotukseen, jätettiin hallituksen esityksestä pois.

Hallituksen esityksestä jätettiin pois myös teoksen kappaleen valmistamisen salliva kohta, koska sen katsottiin sisältyvän 25 f §:n 2 momenttiin.

Hallituksen esityksessä muutettiin myös uudelleen lähettämisen aikarajaa, joka oli toimikunnan ehdotuksessa 1.1.1983. Kuten toimikunnan mietinnössä, myös hallituksen esityksen aikarajaa 1.1.1985 perusteltiin lähettäjäyritysten sopimuskäytäntöjen kehittymisellä 1980-luvun alkupuolella.

Tekijän kielto-oikeus ja sen perustelut säilytettiin hallituksen esityksessä. Lisäksi tekijän kielto-oikeuden katsottiin varmistavan tekijöiden ja teosten käyttäjien välisen tasapainon ja mahdollistavan oikeuksien yksilöllisen lissensioinnin. Tekijän kielto-oikeutta voidaan perustella myös sellaisilla tilanteilla, joissa tekijän taiteellinen, poliittinen tai uskonnollinen näkemys on muuttunut tai teosta on kritisoitu eikä tekijä halua teosta enää yleisön saataville.

1.1.3 Av-tuotantoyritysten oikeudet ja sopimuslissenssi

Televisioyhtiöiden ohjelmistoissa on runsaasti tv-yhtiöiden ulkopuolisten tuotantoyhtiöiden tuottamaa ohjelmistoa. Kaupalliset televisioyhtiöt ostavat pääosan ohjelmistostaan ulkopuolisilta tuotantoyhtiöiltä ja myös Yleisradion ohjelmistossa ulkopuolisten tuotantojen osuus on merkittävä. Ulkopuoliset tuotantoyhtiöt sijoittavat ohjelmien kehittelyyn, ennakkosuunnitteluun ja vastaavat tuotannon toteutumisesta. Ne hallinnoivat sopimusrypystä, joka av-tuotannossa käsittää kymmeniä sopimuksia.

Digitaalisen tekniikan kehittyminen on vaikuttanut elokuva- ja av-tuotantoyhtiöiden toimintaan huomattavasti. Tuotantoyritysten liiketoiminta perustuu oikeuksien ostamiseen ja myymiseen. Liiketoiminnan osana sopimustoiminta on kehittynyt vastaamaan digitaalisen jakelun tarpeita; tuotantoyhtiöt hankkivat tekijöiltä digitaalisen jakelun oikeudet voidakseen harjoittaa liiketoimintaansa myös digitaalisilla markkinoilla. Tuotantoyhtiöt katsovat, että elokuva- ja av-tuotanto ja erikoisesti sen kehittäminen vaatii aina tuotantoyhtiöltä taloudellista riskinottoa. Liiketoimintamalliin kuuluu, että teoksen oikeuksia myydään etukäteen tuotantovaiheessa. Tämän takia tuotot eivät kerry tuotantoyhtiölle vaan ennakkorahoitukseen osallistuneelle taholle. Ainoastaan erittäin hyvin menestyneet elokuva- ja av-teokset tuovat tuottoa tuotantoyhtiölle.

Tuotantoyhtiöiden näkemyksen mukaan tuotantoyhtiön elinkeinotoiminnan jatkuvuus vaarantuu, mikäli mm. kehittäminen kustannusten kattamiseksi ja uusien teosten kehittämistä varten ei jo toteutetuista tuotannoista saada tuottoa. Koska elokuva- ja av-aineiston sähköinen kauppa vaatii kehittyneempää tekniikkaa kuin esimerkiksi musiikin verkkokauppa, sen käynnistyminen on vasta alkuvaiheessa. Av-sisältöjen oikeuksien hallinnointi ja rahoitus digitaalisilla markkinoilla ovat liiketoimintamallien osana herkässä kehitysvaiheessa. Jotta liiketoimintamallit saisivat kehittyä rauhassa markkinatoimijoiden parhaaksi arvioimilla tavoilla, esityksellä ei ole tarkoitus vaikuttaa

ulkopuolisten tuotantoyhtiöiden primääriliiketoimintaan, etenkin käynnistymässä olevaan verkkokauppaan.

Av-tuottajien tekijänoikeusjärjestö Tuotos ry edustaa riippumattomia tuotantoyhtiöitä sopimuslisenssisäännösten tarkoittamissa käytöissä ja muissa av-teosten kollektiivihallinnon käyttötilanteissa. Tuotos ry:llä on av-ohjelmien edelleen lähettämistä ja opetuskäyttöä koskeva valtuutus yli 400 kotimaiselta ja lähes 10 000 ulkomaiselta tuotantoyhtiöltä. Vastaavia av-tuottajien valtuutuksia ei ole muilla Suomessa toimivilla tekijänoikeusjärjestöillä.

1.2 Ruotsin, Tanskan ja Norjan lainsäädäntö

Ruotsi. Ruotsin tekijänoikeuslaissa ei aiemmin ollut säädöstä arkistoitujen ohjelmien uudelleen lähettämistä tai välittämistä yleisölle. Marraskuussa 2010 asiasta annettiin kuitenkin hallituksen esitys (Regeringens proposition 2010/11:33, Återanvändning av upphovsrättsligt skyddat material i radio och tv), jossa ehdotettiin uuden 42 g §:n lisäämistä lakiin. Ehdotettu tekijänoikeuslain muutos hyväksyttiin Ruotsin valtiopäivillä 26.1.2011 ja se tulee voimaan 1.4.2011.

Uudessa 42 g §:ssä mahdollistetaan radio- ja televisio-ohjelmiin sisältyvien julkistettujen teosten uudelleen lähettäminen ja pyynnöstä tapahtuva välittäminen sopimuslisenssin nojalla. Säännös koskee kaikkia teoksia, myös elokuvateoksia, jotka sisältyvät lähettäjäyrittäjien omiin arkistoihin. Edellytyksenä on teoksen sisältyminen ohjelmaan, jonka lähettäjäyrittäjä on tuottanut tai tilannut ja joka on lähetetty ennen 1.7.2005. Säännöksessä sallitaan myös sellainen kappaleiden valmistaminen teoksesta, mikä on tarpeen teoksen käyttämiseksi. Teosta ei kuitenkaan saa käyttää, jos tekijä kieltää sen tai on erityistä syytä olettaa, että tekijä vastustaa teoksen käyttöä.

Hallituksen esityksen mukaan lähettäjäyrittäjien tilaamilla ohjelmilla tarkoitetaan vain sellaisia ohjelmia, jotka lähettäjäyrittäjä on kokonaan tai osittain rahoittanut. Myös muulla tuotantoon vaikuttamisella kuin rahoittamisella voi olla merkitystä, jotta ohjelma katsotaan säännöksessä tarkoitettulla tavalla tilatuksi ohjelmaksi. Vaadittua rahoituksen osuutta ei määritellä sen tarkemmin, kuin että lähettäjäyrittäjien tulee vastata vähintään merkittävästä osasta ohjelman rahoitusta. Sopimuksessa voidaan vielä tarvittaessa selvittää tilattujen ohjelmien määritelmää.

Tanska. Tanskan tekijänoikeuslain arkistoituja ohjelmia koskeva säännös on 30 a §, jonka mukaan DR, TV 2/DANMARK A/S ja alueelliset TV 2 yritykset saavat lähettää uudelleen ja välittää yleisölle pyynnöstä tietoverkossa omaan tuotantoonsa sisältyviä julkaistuja teoksia sopimuslisenssin nojalla, kun 50 §:n sopimuslisenssisäännöksiä on noudatettu. Säännöksessä sallitaan sellainen kappaleiden valmistaminen teoksesta, joka on välttämätöntä teoksen hyödyntämiseksi. Säännöstä sovelletaan vain ennen 1.1.2007 lähetettyihin ohjelmiin. Toisen momentin mukaan tekijällä on oikeus kieltää teoksensa käyttäminen.

Säännös kattaa kaikki julkaistut teokset, myös näytelmä- ja elokuvateokset. Omalla tuotannolla tarkoitetaan lähettäjäyrittäjien itse tuottamien ohjelmien lisäksi sellaisia tilattuja ohjelmia, jotka ovat kokonaan tai osittain lähettäjäyrittäjien rahoittamia. Elokuvateattereiden yleiseen ohjelmistoon kuuluvat näytelmäelokuvat ja vastaavat eivät kuitenkaan sisälly oman tuotannon määritelmään. (Forslag til Lov om ændring af ophavsretsloven, Gennemførelse af infosoc-direktivet, nye aftalelicenser m.v. 2002/1 LF 19.)

Aikaisemmin säännöksen aikarajana oli 1.1.1998, mutta rajaa siirrettiin vuonna 2008. Syynä muutokselle oli ennen kaikkea se, että tarve sopimuslissenssin käytölle myös 1.1.1998 jälkeen lähetettyjen ohjelmien kohdalla oli olemassa. (Forslag til Lov om ændring af ophavsretsloven 2007/2 LF 58.)

Norja. Norjan tekijänoikeuslain 32 §:n mukaan lähettäjäryitykset saavat käyttää kokoelmissaan olevia julkistettuja teoksia lähettämällä ohjelman uudelleen tai välittämällä ohjelman pyynnöstä yleisölle tietoverkossa, kun 36 §:n yleisen sopimuslissenssisäännöksen edellytykset täyttyvät. Säännös koskee vain lähettäjäryityksen omaan tuotantoon sisältyviä teoksia, jotka on lähetetty ennen 1.1.1997. Säännöstä ei sovelleta, jos tekijä on kieltänyt teoksen käytön tai muutoin on syytä olettaa hänen vastustavan teoksen käyttöä.

Se, mitä omalla tuotannolla tarkoitetaan, määräytyy tapauskohtaisesti. Omaan tuotantoon lasketaan ainakin lähettäjäryityksen kokonaan tai osittain rahoittamat ohjelmat, mutta ostetut ohjelmat tai vastaavat eivät kuulu säännöksen soveltamisalaan. (Ot.prp. nr. 46 (2004-2005) Om lov om endringer i åndsverkloven m.m.)

Pykälässä ei mainita kappaleen valmistamista teoksesta, mutta hallituksen esityksen mukaan se on sallittua, kun se on tarpeen teoksen käyttämiseksi. Käytön edellyttämä kappaleen valmistaminen katsotaan osaksi teoksen hyödyntämistä sopimuslissenssisopimuksessa sovitulla tavalla.

1.3 Arkistojen käyttö Sveitsin tekijänoikeuslaissa

Sveitsin tekijänoikeuslaissa ei ole Pohjoismaiden sopimuslissenssiä vastaavaa järjestelmää, mutta eräisiin tilanteisiin on säädetty samankaltainen oikeuksien hallinnointimalli. Tällöin oikeuden käyttää teoksia saa vain hyväksytyiltä tekijänoikeusjärjestöiltä, joilla on mahdollisuus myöntää kaikki toimintaan tarvittavat oikeudet. Näin on muun muassa lähettäjäryitysten arkistoteosten sekä orpojen teosten käyttämisen kohdalla.

Lähettäjäryitysten arkistoihin sisältyvien teosten käytöstä säädetään Sveitsin tekijänoikeuslain 22 a §:ssä ja orpojen teosten käytöstä 22 b §:ssä. Säännökset lisättiin tekijänoikeuden rajoituksia koskevaan 5 lukuun, kun lakia uudistettiin 5.10.2007 säädetyllä lainmuutoksella (saksaksi AS 2008 2421; BB1 2006 3389). Lainmuutos tuli voimaan 1.7.2008.

22 a §:n 1 momentin mukaan lähettäjäryitykset voivat saada seuraavat oikeudet vain hyväksytyiltä tekijänoikeusjärjestöiltä: a) oikeus lähettää arkistoteos kokonaisuina tai otteita teoksesta muuttamattomana, b) oikeus saattaa arkistoteos kokonaisuina tai otteita teoksesta muuttamattomana yleisön saataville siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teos saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, ja c) oikeus valmistaa arkistoteoksesta kappaleita, jotka ovat kohdissa a ja b tarkoitettua käyttöä varten välttämättömiä.

Pykälän 2 momentissa lähettäjäryityksen arkistoteos määritellään audio- tai audiovisuaaliseksi teokseksi, jonka lähettäjäryitys on tuottanut itse omin keinoin omalla toimituksellisella vastuullaan tai jonka joku muu on tuottanut lähettäjäryityksen yksinomaisen toimeksiannon ja rahoituksen pohjalta, ja jonka ensimmäisestä lähetyksestä on kulunut vähintään 10 vuotta. Jos arkistoteos sisältää muita teoksia tai niiden osia, 1 momenttia sovelletaan myös näiden teosten oikeuksien käyttämiseen, kunhan ne eivät huomattavalla tavalla määritä arkistoteoksen ominaisluonnetta.

Kolmannen momentin mukaan tapauksissa, joissa 1 momentissa mainituista oikeuksista ja niiden korvauksista on sovittu ennen arkistoteoksen ensimmäistä lähetystä tai sitä seuraavien 10 vuoden

aikana, sovelletaan ainoastaan sopimuksen ehtoja. Tekijänoikeusjärjestön pyynnöstä lähettäjäyri-tysten ja muiden oikeudenhaltijoiden on annettava sille sopimuksista tieto.

Lainmuutosta valmisteltaessa monet esiintymisalan järjestöt vastustivat tekijänoikeuden rajoittamista lähettäjäyri-tysten hyväksi. 22 a §:n säätämistä vastustaneet vetosivat siihen, että arkistoitujen teosten käyttämiseen tarvittavat oikeudet olivat hankittavissa myös yksilöllisesti sopimalla. Vastustajien mielestä säännös suosi lähettäjäyri-tyksiä, jotka säästyivät oikeuksien selvittämisen kustannuksilta.

Pykälää puolustaneet perustelivat kantaansa sillä, että tarkoituksena oli juuri oikeuksien selvittämisen ja hankkimisen helpottaminen. Arkistoissa olevat historiallisesti mielenkiintoiset lähetykset haluttiin yleisön saataville ja erityisesti verkossa käytettäväksi. Lopulta 22 a § säädettiin, koska enemmistö ei halunnut oikeuksien selvittämisen vaikeuden tai kalleuden muodostuvan arkistoteosten käytön esteeksi. (Ständerat - Wintersession 2006 - Elfte Sitzung - 19.12.06-15h00, kohta 06.031.)

Samoin kuin Pohjoismaiden säännöksissä, Sveitsin tekijänoikeuslain 22 a §:ssä on vain mahdollistettu arkistoteosten käyttö. Lähettäjäyri-tysten täytyy joka tapauksessa hankkia oikeudet arkistoteosten käyttöön hyväksytyiltä tekijänoikeusjärjestöiltä.

1.4 Sopimuskäytäntö

Suomen tilanne. Suomessa ei ole solmittu lähettäjäyri-tysten ja tekijöitä edustavan järjestön välisiä sopimuksia nykyisen tekijänoikeuslain 25 g §:n nojalla. Lähettäjäyri-tysten mukaan syynä on ainakin se, että 25 g § ei kata arkistoitujen ohjelmien välittämistä tietoverkossa.

Arkisto-ohjelmien verkkojakelusta sopiminen yksilöllisesti on oikeuden-haltijoiden suuren määrän ja osin vaikean tavoitettavuuden vuoksi mahdotonta. Ohjelmien käytöstä verkossa on vakiintuneesti sovittu vasta 2000-luvulla, mikä tulee ottaa huomioon myös mahdollisen sopimuslissenssisäännöksen aikarajaa harkittaessa.

YLEn Elävässä arkistossa voidaan näyttää pätkiä ohjelmista, koska näistä verkko-oikeuksista on sovittu kollektiivisesti vakituisia työntekijöitä ja freelance-toimittajia sekä freelance-taiteilijoita edustavien ammattiliittojen kanssa. Kollektiivisopimuksilla on kuitenkin voitu sopia arkisto-ohjelmien käytöstä vain osittain. Ohjelmat saattavat sisältää lyhyitä jaksoja, kuten otteita elokuvista, valokuvia tai katkelmia muiden yhtiöiden arkistomateriaaleista, jotka eivät kuulu kollektiivi-sopimusten alaan. Kollektiivisopimusten ulkopuoliset jaksot täytyy leikata ohjelmista pois tai niiden käyttöön täytyy hankkia erilliset luvat, jotta ohjelmat saadaan välittää verkossa.

Arkistoitujen ohjelmien oikeuksista on sovittu myös yksilöllisesti ja joitakin oikeuksia on hankittu ulkopuolisilta tahoilta, kuten käännös- ja kuvatoimistoilta sekä perikunnilta. Kaikkien oikeuksien selvittäminen ja uusi verkkojakelusta sopiminen ei selvityksen mukaan ole lähettäjäyri-tykselle mahdollista. Ilman sopimuslissenssiä ohjelmat saadaan kattavasti verkkoon vasta kun kaikki niihin liittyvät oikeudet ovat vanhentuneet.

Tanskan sopimus. Tanskassa on voimassa arkistoituja radio- ja tv-ohjelmia koskeva sopimus-lissenssisopimus (Arkivaftalen), joka solmittiin Tanskan yleisradioyhtiö DR:n ja tekijöitä edustavan CopyDanin välillä. Arkistoitujen ohjelmien käytön mahdollistaminen liittyy DR:n kulttuuriperintö-projektiin (DRs Kulturarvsprojekt), joka on osa Tanskan valtion kulttuuriperintöohjelmaa (Dansk Kulturarv, vastaa kansallista digitaalista kirjastoa).

Kulttuuriperintöprojektin tarkoituksena on digitoida DR:n audiovisuaaliset arkistot, jotta ne säilyvät ja mahdollistavat uusien sukupolvien tutustumisen omaan historiaansa. Tanskan kulttuuriperintö-ohjelma pyrkii takaamaan yleisemmin maan kulttuuriperinnön säilymisen ja helpon saatavuuden. Siinä ovat DR:n lisäksi mukana Tanskan elokuvainstituutti (Det Danske Filminstitut), Kuninkaallinen kirjasto (Det Kongelige Bibliotek), Kansallismuseo (Nationalmuseet), Valtion arkistot (Statens Arkiver), Valtion taidemuseo (Statens Museum for Kunst) ja Valtionkirjasto (Statsbiblioteket).

Tanskan arkisto-ohjelmia koskevaa sopimusta pidetään kaikkien osapuolten edun mukaisena: DR voi avata arkistonsa hyötykäyttöön, tekijät saavat korvauksen ja kansalaiset pääsevät hyödyntämään yhteistä kulttuuriperintöään omasta kodistaan käsin. Tyytyväisyyttä osoittaa myös se, ettei sopimuslissenssisäännöksen aikarajan myöhentämistä vuonna 2008 vastustettu.

Sopimus käsittää radio- ja tv-ohjelmien uudelleen lähettämisen DR:n kahdella erikoiskanavalla (DR Ramasjang ja DR K) sekä pyynnöstä tapahtuvan välittämisen DR:n kotisivuilla ja kulttuuriperintö-ohjelman verkkosivuilla (danskkultur.dk). Arkisto-ohjelmien osia voidaan myös käyttää uusissa lähetyksissä.

DR laatii ohjelmien käytöstä täyden raportin ja maksaa vuosittaisen korvauksen CopyDanille. Korvauksen määrä kasvaa vuosittain 7 vuoden ajan, koska tarjolla olevan aineiston määrän oletetaan kasvavan samalla. CopyDan maksaa korvaukset yksilöllisesti ohjelmien tekijöille raportin mukaisesti.

Sopimus kattaa DR:n oman tuotannon lisäksi yhteistuotannot, joissa DR on tilaajana, ellei verkkojakelua ole nimenomaisesti kielletty. Sopimuksessa on ehto, jonka mukaan draamaohjelmia ja ohjelmia, joissa luetaan ääneen kirjallisia teoksia, saadaan käyttää aikaisintaan 10 vuoden kuluttua lähetyksestä. Muita ohjelmia voidaan käyttää, kun niiden lähetyksestä on kulunut 6 vuotta.

Sopimuslissenssisäädöksessä oleva aikaraja (1.1.2007) ei siis tarkoita, että kaikkia siihen mennessä lähetettyjä ohjelmia saisi automaattisesti käyttää verkkopalvelussa. Tarkemmista käyttöehdoista sovitaan aina osapuolten kesken. Sopimuslissenssisäännös ainoastaan mahdollistaa kattavan sopimisen, jolloin myös orpoteosten ja tekijäjärjestöön kuulumattomien tekijöiden teosten käytöstä voidaan pätevästi sopia.

Kokonaan sopimuksen ulkopuolelle on jätetty näytelmäelokuvat, lähettämättömät ohjelmat, kansainväliset vaihto-ohjelmat ja ohjelmat, joihin DR:llä on vain lisenssioikeudet. Kokonaiset ääneen luetut teokset kuten romaanit eivät kuulu sopimuksen alaan, ellei kirjailija tai kustantaja ole erikseen antanut lupaa teoksen käyttöön. Sopimus koskee kuitenkin otteita näytelmäelokuvista ja muuta vastaavaa aineistoa, jota on käytetty osamateriaalina tv-ohjelmissa.

Sopimus ei koske sellaisten radio-ohjelmien verkkojakelua, jotka koostuvat pääosin äänilevy-musiikista. Verkossa ei saa myöskään esittää radio- tai tv-ohjelmista muodostettuja koosteita yksittäisten taiteilijoiden parhaista esityksistä tai muuten kilpailla äänitteiden verkkomyynnin kanssa, eikä palveluun saa liittää hakutietoja, jotka mahdollistavat yksittäisten kappaleiden hakemisen.

Osapuolten välillä on siten sovittu monenlaisista ehdoista, joiden tarkoituksena on estää sopimuksen vaikutus teosten kaupalliseen käyttöön ja erityisesti verkkomyyntiin. Sopimuksen ulkopuolelle on rajattu tiettyjä teosryhmiä ja aikarajat on määritelty teoskohtaisesti.

Ruotsin ja Norjan tilanne. Ruotsissa on vasta hyväksytty arkistoitujen ohjelmien uudelleen käytön mahdollistava sopimuslisenssisäännös, joka tulee voimaan 1.4.2011. Norjassa sopimuslisenssisäännös on ollut jo muutaman vuoden voimassa, mutta sopimusta ei ole vielä solmittu. Neuvottelut ovat kuitenkin käynnissä.

1.5 Nykytilan arviointi

Lähetäjäyritykset. Lähetäjäyritysten mukaan yksilöllinen ja kollektiivinen sopiminen arkistoitujen radio- ja televisio-ohjelmien uudelleen käytöstä on erittäin vaikeaa ja kallista, osittain myös mahdotonta. Nykyinen tekijänoikeuslain 25 g § mahdollistaa sopimuslisenssivaikutteisen sopimisen ainoastaan ennen 1.1.1985 lähetettyjen televisio-ohjelmien uudelleen lähettämistä. Säännös ei koske radio-ohjelmia, eikä se kata ohjelmien välittämistä yleisölle muulla tavalla kuin televisiossa lähettämällä. Nykyisen 25 g §:n nojalla ei ole solmittu yhtään sopimusta.

Lehtikustantajat. Monet lehtikustantajat ovat arkistoineet omia lehtiään systemaattisesti jo pitkään. Heiltä löytyy suuri määrä vanhoja sanoma- ja aikakauslehtiä, joita he eivät voi tällä hetkellä käyttää uudelleen, elleivät he saa siihen lupaa kaikilta lehtien oikeudenhaltijoilta. Kustantajien mukaan tämä on osoittautunut mahdottomaksi, koska jo yhdessä lehdessä oleviin teksteihin ja kuviin voi liittyä kymmeniä oikeudenhaltijoita, eikä kaikkia voida tunnistaa puutteellisten tekijätietojen vuoksi.

Lehtikustantajat ovat todenneet, että monien teosten oikeuksien selvittäminen ja hankkiminen on sinänsä mahdollista, mutta se tulee lehtikustantajille liian kalliiksi verrattuna teosten uudelleen käytöstä saatavaan taloudelliseen hyötyyn. Kustantajat eivät pysty selvittämään oikeuksia yksitellen liian korkeiden transaktio-kustannusten vuoksi. Yksittäinen ja kollektiivinen sopiminen teosten uudelleen käytöstä on lehti-arkistojen kohdalla samalla tavoin ongelmallista kuin radio- ja televisio-ohjelmien.

Muissa Pohjoismaissa ei ole säädetty sopimuslisenssijärjestelyä lehtikustantajien arkistojen uudelleen käyttöä varten. Suomessa kustantajat ovat edelläkävijöitä muun muassa lehtien julkaisemisessa mobiililaitteissa sekä ns. tableteissa. Viime aikoina lehtikustantajat ovat kiinnostuneet myös arkistoissaan olevien aineistojen hyödyntämisestä.

Sopimuslisenssijärjestelmä on jo hyväksytty helpottamaan arkistoitujen radio- ja tv-ohjelmien tekijänoikeuksien selvittämistä ja uudelleen lähettämiseen tarvittavien oikeuksien hankkimista. Eri medioiden tasavertaisen kohtelun vuoksi on katsottava, että samaa järjestelyä voitaisiin käyttää lehtikustantajien arkistojen avaamiseen.

Johtopäätöksiä. Lähetäjäyritysten ja lehtikustantajien arkistoihin sisältyvien aineistojen käyttöä on mahdollista helpottaa voimassaolevaa 25 g §:n sopimuslisenssiä laajentamalla. Nykyinen 25 g §:n sopimuslisenssisäännös, joka mahdollistaa sopimisen lähettäjäyrityksen tuottamien ja ennen 1.1.1985 lähettämien televisio-ohjelmien uudelleen lähettämistä, ei vastaa lähettäjäyritysten tarvetta. Säännöksen täytyisi kattaa myös teosten välittäminen yleisölle tietoverkossa ja säännöksen aikaraja tulisi muuttaa myöhemmäksi.

Muissa Pohjoismaissa on helpotettu lähettäjäyritysten tuottamien radio- ja tv-ohjelmien uudelleen lähettämistä ja tietoverkossa välittämisestä sopimista sopimuslisenssisäännöksillä. Säännösten aikarajat vaihtelevat vuodesta 1997 vuoteen 2007. Sopimuslisenssin hyödyntäminen näyttäisi myös Suomessa edellyttävän sitä, että säännöksen aikarajan tulisi sijoittua nykyistä myöhemmäksi .

Lehtikustantajien arkistojen avaaminen yleisölle on tavoite, jolle ei ole löydettävissä esimerkkiä muista Pohjoismaista. Lehtiarkistot ovat kuitenkin monin tavoin verrattavissa lähettäjäyritysten ohjelma-arkistoihin ja yleisö on luultavasti yhtä kiinnostunut molempien sisältämistä aineistoista. Näin ollen lähtökohdaksi voidaan asettaa lähettäjäyritysten ja lehtikustantajien arkistoaineistojen sääntely yhden sopimuslisenssisäännöksen puitteissa.

Arkistoidut televisio- ja radio-ohjelmat sekä lehdet ovat edellyttäneet lähettäjäyrityksiltä ja kustantajilta huomattavia taloudellisia panostuksia. Ehdotettu arkistoja koskeva sopimuslisenssisäännös avaisi yrityksille ajanmukaiset mahdollisuudet palvella yleisöä tarjoamalla arkistosisältöjä monipuolisesti eri jakelukanavien välityksellä. Aineistot säilyisivät myös tekijän näkökulmasta aineistojen tuottamiseen ja markkinointiin alun perin panostaneen tahon käytössä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteet. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa lähettäjäyritysten ja lehtikustantajien arkistoitujen yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti, dokumentaarisesti, historiallisesti tai vastaavalla tavalla merkittävien tai arvokkaiden aineistojen välittäminen yleisölle käyttämällä sopimuslisenssijärjestelmää. Lähettäjäyritysten arkistoissa on muun muassa vanhoja uutislähetystyksiä, dokumentteja, henkilökuvia, 1900-luvun elämäntavan ja yhteiskunnan kuvauksia sekä muita poliittisesti, kulttuurisesti ja historiallisesti kiinnostavia aineistoja. Lehtiarkistoista löytyy myös vanhoja uutisia ja ilmoituksia, erilaisia raportteja Suomesta ja ulkomailta, ajan ilmiöiden kuvauksia, tapahtumia ilmentäviä lehti-kuvia sekä muuta nykyajan yleisöä kiinnostavaa aineistoa.

Esityksellä pyrittäisiin helpottamaan edellä tarkoitettuihin radio- ja tv-ohjelmiin sekä sanoma- ja aikakauslehtiin sisältyvien teosten oikeuksien selvittämistä ja hankkimista, jotta ohjelma- ja lehtiarkistot voidaan saattaa laillisesti yleisön saataville. Esimerkiksi Yleisradio Oy:n Elävä arkisto –palvelusta saatujen kokemusten perusteella voidaan olettaa, että tällaista aineistoa tarjoaville palveluille olisi kysyntää kuluttajien keskuudessa. Laillisesti arkistoaineistoa tarjoavat maksuttomat tai maksulliset palvelut olisivat omiaan vaikuttamaan myös teosten laittoman käytön vähentymiseen tietoverkoissa.

Keskeiset ehdotukset. Esityksessä ehdotetaan tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamista siten, että se kattaisi televisio-ohjelmien lisäksi radio-ohjelmiin sekä sanoma- ja aikakauslehtiin sisältyvät teokset ja mahdollistaisi aineiston välittämisen yleisölle, myös teosten pyynnöstä tapahtuvan välittämisen tietoverkossa. Voimassaolevaan säännökseen sisältyvää soveltamisalan aikarajaa ehdotetaan muutettavaksi lähemmäksi nykyhetkeä.

Esityksessä pidettäisiin ennallaan nykyisen 25 g §:n toiminnallinen lähtökohta. Lähettäjäyritys saisi sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, välittää julkistetun teoksen yleisölle, jos teos sisältyisi lähettäjäyrityksen tuottamaan ohjelmaan. Lehtikustantaja saisi sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, välittää julkistetun teoksen yleisölle, jos teos sisältyisi lehtikustantajan taloudellisella vastuulla julkaistuun sanoma- tai aikakauslehteen. Lisäehdoksi asetettaisiin, että ohjelman tulee olla lähetetty ja lehden julkaistu ennen säännöksessä mainittua päivämäärää. Säännös sisältäisi oikeuden valmistaa teoksesta kappale, jos se olisi tarpeen teoksen välittämiseksi. Tekijällä olisi kuitenkin aina oikeus kieltää teoksensa käyttö.

Välittäminen. Esityksessä välittämällä tarkoitetaan tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaisesti teoksen välittämistä yleisölle johtimitse tai johtimitta, mihin sisältyy myös teoksen

välittäminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teos saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana. Välittäminen sisältää esimerkiksi ohjelman lähettämisen radiossa tai televisiossa sekä ohjelman tai lehden välittämisen tietoverkossa joko pyynnöstä tai muuten. Ehdotetussa säännöksessä käytetään termiä välittää, koska se on teknologianeutraali ja ottaa huomioon välitystekniikoiden kehityksen. Teosten välittämistavoista ja niiden rajauksista voitaisiin sopia tarkemmin sopimuslisenssijärjestöksi hyväksytyin järjestön tai järjestöjen ja lähettäjäyhtymien tai lehtikustantajan välillä.

Säännöksen soveltamisala. Ehdotuksen mukaan säännös koskisi lähettäjäyhtymien tuottamia ja tilaamia radio- ja televisio-ohjelmia, niihin sisältyvine teoksineen. Lähettäjäyhtymien tilaamalla ohjelmilla tarkoitettaisiin sellaisia ohjelmia, jotka ovat rinnastettavissa lähettäjäyhtymien omaan tuotantoon. Tällaisia tilattuja ohjelmia ovat ohjelmat, jotka on valmistettu lähettäjäyhtymien aloitteesta lähettäjäyhtymien käyttöön ja jotka lähettäjäyhtymä on maksanut. Tällaisille ohjelmille on ominaista se, että ilman lähettäjäyhtymien aloitetta ja toimenpiteitä ohjelmaa ei olisi tuotettu. Tilatuille ohjelmille on tyypillistä se, että niitä on ollut tarkoitus hyödyntää ohjelman tilanneen lähettäjäyhtymien ohjelmistossa. Tilatuille ohjelmille ei myöskään otaksuttavasti olisi merkittävässä määrin käyttöä muualla kuin ohjelman tilanneen lähettäjäyhtymien ohjelmistossa johtuen niiden kiinteästä yhteydestä kyseisen lähettäjäyhtymien ja sen ohjelmakanavan ilmeeseen.

Kustannusalan puolella ehdotettu säännös koskisi vain niitä sanoma- ja aikakauslehtiä, joiden julkaisemisesta lehtikustantaja on itse ollut taloudellisessa vastuussa. Säännös kattaisi kaikki ohjelmiin ja lehtiin sisältyvät teokset, myös elokuva- ja näytelmäteokset sekä lehtikuvat.

Esitys koskisi muiden sopimuslisenssisäännösten tapaan aineiston massakäyttöä. Säännös ei soveltuisi pelkästään yksittäisen tekijän tuotannon uudelleenkäyttöön koskien esimerkiksi pakinoita tai vastaavia kaunokirjallisuuteen rinnastuvia teoksia taikka viihdesarjaan sisältyviä yksittäisiä sketsejä tai musiikkikappaleita. Sopimuslisenssijärjestelmällä ei siten ole tarkoitus mahdollistaa teosten lisensiointia irrallaan niistä ohjelmakokonaisuuksista, jossa ne ovat alunperin lähetetty yleisölle. Säännös ei kuitenkaan estä teknisten tai vähäisten sisällöllisten muutosten tai lisäysten tekemistä ohjelmiin, jotka ovat tarpeen esimerkiksi ohjelman taustan tekemiseksi ymmärrettäväksi uudelle yleisölle.

Sopimusvapaus sopimuslisenssisäännöksen puitteissa. Tarkemmat säännöt siitä, miten lähettäjäyhtymien ja lehtikustantajat saisivat hyödyntää arkistoihinsa sisältyviä teoksia ehdotetun säännöksen nojalla, jätettäisiin hyväksytyjen sopimuslisenssijärjestöjen kanssa neuvoteltavien sopimusten varaan. Osapuolet saisivat muun muassa vapaasti sopia aineistojen uudelleen käytöstä maksettavan korvauksen määrästä erilaisissa käyttötilanteissa, uudelleen käytön piiriin kuuluvan aineiston rajauksista, uudelleen käytön tavoista ja niiden rajauksista ja vastaavista yksityiskohdista.

Ehdotuksella ei puututtaisi osapuolten sopimusvapautta eikä vaikutettaisi suojattujen aineistojen käyttöön liittyviin muihin neuvottelu- tai sopimuskäytäntöihin osapuolten välillä. Ehdotus ei myöskään automaattisesti merkitsisi, että kaikkien oikeudenhaltijaryhmien tai oikeuksien osalta Suomessa toimisi sopimuslisenssijärjestöjä. Sopimuslisenssijärjestöksi voisi hakeutua vain sellainen järjestö, joka jo hallinnoi merkittävää osaa kulloinkin kyseessä olevien oikeudenhaltijoiden kyseessä olevia oikeuksia.

Osapuolten keskinäisen sopimisen tulee olla jatkossakin ensisijainen oikeuksien hankkimisen vaihtoehto. Sopimuslisenssi toimisi ratkaisukeinona tilanteissa, joissa teoksen oikeudenhaltijoita on vaikeaa tai mahdotonta tavoittaa. Esityksellä ei myöskään otettaisi kantaa uusien ja vanhojen aineistojen käytön väliseen suhteeseen.

Ehdotuksella ei olisi vaikutusta voimassaoleviin sopimuksiin. Jos arkistoitujen ohjelmien tai lehtien käytöstä on jo sovittu yksilöllisesti tai kollektiivisesti tekijöiden ja lähettäjäyrityksen tai lehtikustantajan välillä, näiden sopimusten ehtoja noudatettaisiin lainmuutoksesta huolimatta.

Esitys koskisi lähettäjäyrityksen ja lehtikustantajan omiin arkistoihin sisältyviä ohjelmia ja lehtiä, joten muut arkistot jäisivät säännöksen ulkopuolelle. Mikäli jokin muu taho on arkistoinut lähettäjäyrityksen tai lehtikustantajan aineistoja tämän toimeksiannosta, sopimuslissenssisäännös kuitenkin soveltuisi myös näiden aineistojen käyttöön esityksessä tarkoitettulla tavalla. Esityksessä lähettäjäyrityksellä ja lehtikustantajalla tarkoitetaan myös sitä tahoja, jolle alkuperäisen lähettäjäyrityksen tai lehtikustantajan oikeudet ovat siirtyneet esimerkiksi yritysmyyntiin tai konkurssin seurauksena.

Ehdotetussa säännöksessä ei yksityiskohtaisesti määriteltäisi tai nimettäisi sen soveltamisalan piiriin kuuluvia arkistoja. Säännöksen perusteella hyödynnettävän arkistoidun aineiston tulisi kuitenkin olla luonteeltaan yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti, dokumentaarisesti, historiallisesti tai vastaavalla tavalla merkittävää tai arvokasta.

Sopimuslissenssin soveltamisen aikaraja. Ehdotettu säännös sisältäisi aikarajan, jonka perusteella säännöstä sovellettaisiin, jos kyse on ennen määrättyä ajankohtaa lähetetyistä ohjelmista, niihin sisältyvine teoksineen tai julkaistuista sanoma- ja aikakauslehdistä. Aikaraja sijoitettaisiin sellaiseen ajankohtaan, jonka jälkeen teosten verkossa välittämisestä on jo säännöllisesti voitu sopia.

Esityksessä ehdotetaan radio- ja tv-ohjelmia koskevaksi aikarajaksi 1.1.2002. Vuoteen 2002 asetettavan aikarajan osalta on otettu huomioon yli kymmenen vuotta vanhan, yksilöllisesti lissensoidun aineiston kattavaan oikeuksien selvittämiseen liittyvät haasteet, joihin sopimuslissenssi on sekä teknisesti että oikeuspoliittisesti soveltuva ratkaisu.

Sanoma- ja aikakauslehtiä koskevaksi aikarajaksi ehdotetaan 1.1.1999. Tv- ja radioarkistojen aikarajaa hieman aikaisempi aikaraja on perusteltavissa lehdistön vakiintuneemmilla sopimuskäytännöillä.

Tekijän kiello-oikeus. Esitykseen sisältyisi nykyisessäkin 25 g §:ssä oleva tekijän kiello-oikeus. Säännöstä ei siten sovellettaisi teokseen, jonka käytön tekijä on kieltänyt. Näin turvattaisiin tekijän oikeus määrätä teoksestaan. Tämä on erityisen tärkeää sopimuslissenssisäännöksen kohdalla, joka mahdollistaa sopimisen sitovalla tavalla niidenkin tekijöiden osalta, joita järjestö ei edusta. Kuten hallituksen esityksessä 28/2004 vp on todettu, ohjelmien uudelleen käyttö on niihin sisältyvän suojatun aineiston primäärikäyttöä, joka oikeudenhaltijoilla tulee olla oikeus kieltää. Kielto-oikeus kuuluu tekijän lisäksi myös sille, jolle hänen taloudelliset oikeutensa ovat siirtyneet. Kielto-oikeus vahvistaa järjestön ulkopuolisten tekijöiden asemaa, varmistaa tekijöiden ja teosten käyttäjien välisen tasapainon ja mahdollistaa oikeuksien yksilöllisen lissensioinnin. Kun tekijöiden asema oli näin turvattu, esityksen katsottiin edistävän sananvapauden toteutumista (HE 28/2004 vp, s. 61). Vastaavat perustelut soveltuvat myös tähän esitykseen, vaikka kaikkien aineistolajien osalta kysymys ei olekaan ns. primäärikäytöstä.

Kielto-oikeuden käyttämisen edellytyksenä on normaaliin tapaan, että tekijä yksilöi teoksen, johon kiello-oikeuden käyttö kohdistuu.

Kappaleen valmistusoikeus. Ehdotetun säännöksen mukaan lähettäjäyrityksellä ja lehtikustantajalla olisi sopimuslissenssin nojalla oikeus valmistaa arkistoon sisältyvästä teoksesta kappale, kun se on

tarpeen teoksen välittämistä varten. Kappaleen valmistamisella tarkoitettaisiin myös teoksen digitoimista. Arkistoidun aineiston tarpeellinen tekninen muuttaminen sopimuslisenssikäyttöä varten olisi siten sallittua, mutta teosten sisällöllinen muuttaminen tässä yhteydessä olisi kiellettyä.

Radio-ohjelmat. Ehdotettava säännös koskisi sekä radio- että televisio-ohjelmia. Radio-ohjelmien uudelleen lähettämiseen sovellettaisiin siten jatkossa tässä ehdotettua säännöstä, eikä nykyistä alku- peräistä radio- ja televisiolähetystä koskevaa 25 f §:ää. Radio-ohjelmien osalta esitys muuttaisi nykytilaa vain siten, että sopimuslisenssi kattaisi myös ohjelmien välittämisen yleisölle tietoverkossa.

Esityksen perustuslainmukaisuus. Ehdotettua säännöstä tulee tarkastella perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien näkökulmasta. Esitys tarkoittaisi voimassaolevan 25 g §:n sopimuslisenssin soveltamisalan laajentamista. Tekijänoikeustoimikunnan arvion mukaan esityksen perusoikeusvaikutukset liittyvät ensisijaisesti ehdotetun sopimuslisenssiratkaisun mahdollisiin vaikutuksiin muiden kuin sopimuslisenssijärjestön jäseninä olevien oikeudenhaltijoiden asemaan. Sopimuslisenssivaikutuksella olisi merkitystä näiden tahojen varallisuusarvoisten tekijänoikeuksien tai lähioikeuksien kannalta.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut sopimuslisenssijärjestelmää perusoikeudellisesta näkökulmasta vuonna 2005 (PeVL 7/2005 vp s. 7). Perustuslakivaliokunnan mukaan sopimuslisenssijärjestelmä on voimassa olevaan lakiin perustuva ja vakiintunut tekijänoikeuksien yhteisvalvonnan muoto, jonka tarkoituksena on muun ohella helpottaa teosten käyttäjien mahdollisuuksia hankkia tekijänoikeuslainsäädännön edellyttämät luvat etenkin aineiston massaluonteisia käyttötilanteita varten. Järjestelmälle on perustuslakivaliokunnan mielestä siten käyttäjien perusoikeuksien, kuten sananvapauden ja sivistyksellisten oikeuksien edistämiseen liittyvät hyväksyttävät perusteet. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta on valiokunnan mukaan huomattava, että tekijällä on sopimuslisenssiä koskevien erityissäännösten perusteella oikeus kieltää teoksensa käyttö lukuun ottamatta teoksen valokopiointiin 13 §:n mukaan liittyvää vähäistä poikkeusta. Kielto-oikeutta ei myöskään ole TV- ja radiolähetysten edelleenlähettämistä koskevassa 25 h §:ssä. Järjestön ulkopuolisella tekijällä on 26 §:n 4 momentin perusteella laajempi oikeus saada korvaus teoksen käytöstä kuin järjestön edustamilla tekijöillä.

Lisäksi perustuslakivaliokunta piti olennaisena, että tekijällä on oikeus sopimuslisenssisäännösten estämättä kaikissa tapauksissa sopia teoksen käyttämisestä siltä osin kuin hän ei ole luovuttanut teoksen käyttöoikeuden teko-oikeutta järjestölle. Perustuslakivaliokunta katsoi, ettei sääntely vaikuttanut lakiehdotuksen (HE 28/2004 vp) käsittelyjärjestykseen. Estettä ei valiokunnan mielestä ollut sille, että heikomman osapuolen suoja otetaan sääntelyä kehitettäessä huomioon.

Vaikka esitys laajentaisi 25 g §:n sopimuslisenssin soveltamisalaa, tekijänoikeustoimikunnan mielestä sen ei esitetyin tavoin perusteltuna ja rajattuna kuitenkaan voitaisi katsoa ylittävän perustuslakivaliokunnan linjaamia sopimuslisenssijärjestelmän hyväksyttäviä puitteita. Ehdotetulle säännökselle on hyväksyttävät perusteet, sillä esityksessä tarkoitettuja yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti, dokumentaarisesti, historiallisesti tai vastaavalla tavalla arvokkaita tai merkittäviä arkistoituja aineistoja ei ole ilman sopimuslisenssiä käytännössä muuten mahdollista saattaa kattavasti laajan yleisön saataville. Esitys sisältäisi tekijän kielto-oikeuden ja järjestön ulkopuolisella oikeudenhaltijalla olisi mahdollisuus saada korvaus teoksen käytöstä sopimuslisenssin yleissäännösten mukaisesti. Näillä perusteilla tekijänoikeustoimikunta katsoo, että lakiehdotus voitaisiin käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Yhteenvedo. Esityksen mukainen sopimuslisenssisäännös voidaan katsoa tarkoituksenmukaisimmaksi ratkaisuksi mahdollistaa lähettäjäyritysten ja lehtikustantajien arkistojen avaamisen kaltainen teosten massakäyttö. Tällöin lähettäjäyritysten ja lehtikustantajien intressissä on saattaa yleisön saataville kokonaiset arkistonsa eri aikakausilta sellaisenaan tai esimerkiksi teemojen mukaan valikoituna tai järjestettyinä. Järjestely ei koskisi valittujen tekijöiden yksittäisiä teoksia. Yksittäisten teosten oikeuksien selvittämiseen ja hankkimiseen sopimuslisenssi ei sovellu, vaan tällaisesta teosten käytöstä tulee sopia suoraan oikeudenhaltijan kanssa.

Ehdotettu lainmuutos mahdollistaisi kattavan sopimisen arkistoitujen radio- ja tv-ohjelmien sekä sanoma- ja aikakauslehtien uudelleen käytöstä. Lähettäjäyrityksen tai lehti-kustantajan ja tekijöitä edustavan järjestön tai järjestöjen välillä voitaisiin sopia monenlaisista ehdoista, joissa määritellään käytettävissä olevaa aineistoa ja aineiston käyttötapoja. Aineistojen käytön yksityiskohdat jäisivät siten sopimuspuolten päätettäväksi.

Ehdotuksella ei olisi vaikutusta voimassaoleviin sopimuksiin. Jos arkistoitujen ohjelmien tai lehtien käytöstä on jo sovittu yksilöllisesti tai kollektiivisesti tekijöiden ja lähettäjäyrityksen tai lehtikustantajan välillä, näiden sopimusten ehtoja noudatettaisiin lainmuutoksesta huolimatta.

Tekijänoikeuslain 5 luvun 45 §:n 5 momenttiin lisätään viittaus 25 g §:ään. Muilta osin tekijänoikeuslaissa olevat viittaukset 25 g §:ään säilytetään ehdotuksessa ennallaan.

3 Esityksen vaikutukset

4 Asian valmistelu

Arkistoasiaa ja 25 g §:n muuttamista ryhdyttiin valmistelemaan virkamiestyönä opetus- ja kulttuuri-ministeriössä sen jälkeen, kun tekijänoikeustoimikunta oli ottanut asian työsuunnitelmaansa kaudelle 2010–2011. Lain muuttamista ovat ajaneet voimakkaimmin lähettäjäyritykset ja lehtikustantajat, joiden arkistoissa olevien aineistojen uudelleen käytön mahdollistamisesta asiassa on kyse.

Nyt käsiteltävän asian valmistelu voidaan nähdä suorana jatkona tekijänoikeustoimikunnan mietinnössä 2002:5 esitetyn arkistosäännöksen valmistelulle, joka johti nykyisen 25 g §:n säätämiseen. Valmistelussa on siten hyödynnetty komiteamietintöä 2002:5 ja sitä varten laadittua OTL, AA Jyrki Siivolan selvitystä tv- ja radioarkistojen aineistojen käyttöluvista. Sekä mietinnössä että Siivolan selvityksessä kannatettiin sellaisen sopimuslisenssisäännöksen säätämistä, joka helpottaisi tv- ja radioarkistojen uudelleen käyttöä. Mietinnössä säännöksen ehdotettiin kattavan ohjelmien uudelleen lähettämisen lisäksi ohjelmien välittämisen tietoverkossa.

Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet ja EU-oikeus eivät muodosta estettä sopimuslisenssin käyttämiselle arkistojen avaamiseksi. Euroopan yhteisöjen komissio antoi ehdotuksen direktiiviksi tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa vuonna 1997. Ehdotusta käsiteltäessä Euroopan parlamentissa mietittiin myös erityisten säännösten ottamista direktiiviin radio- ja televisioyritysten ohjelma-arkistojen käyttöoikeuksien järjestämisestä, mutta näin ei tehty.

Pohjoismaiden ministerineuvosto tuli asiaa selviteltyään siihen tulokseen, että arkistojen käyttöluva voidaan järjestää sopimuslisenssillä, jos radio- ja televisioarkistojen käyttö edellyttää lainsäädännön tukea. Sopimuslisenssillä voidaan ministerineuvoston mukaan huomioida tasapuolisesti eri osapuolten edut. Näiden huomioiden jälkeen ministerineuvosto siirsi asian järjestämisen jäsenmaille. Ei ole syytä uskoa, että ministerineuvoston kanta olisi erilainen lehtiarkistojen käyttöä koskien.

5 Voimaantulo

Esitys ehdotetaan tulevaksi voimaan *x.x.201x*.

LAKIEHDOTUKSET

Laki tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamisesta

Laki tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/1961) 25 g §,
sellaisena kuin se on laissa 821/2005, seuraavasti:

Arkistoidun ohjelman ja lehden uudelleen käyttö

25 g §

Lähettäjäyritys saa sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, välittää yleisölle ohjelman, ja valmistaa välittämistä varten ohjelmasta kappaleen, siihen sisältyvine teoksineen, jos kyse on lähettäjäyrittäjän tuottamasta tai tilaamasta ja ennen 1.1.2002 lähetetystä televisio- tai radio-ohjelmasta.

Lehtikustantaja saa sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, välittää teoksen yleisölle, ja valmistaa välittämistä varten teoksesta kappaleen, jos teos sisältyy lehtikustantajan ennen 1.1.1999 julkaisemaan sanoma- tai aikakauslehteen.

Mitä edellä 1-3 momentissa säädetään, ei koske teosta, jonka käytön tekijä on kieltänyt.

Tämä laki tulee voimaan __ päivänä ____kuuta 201x.

LIITTEET

Liite 1. Rinnakkaistekstit

Voimassa oleva laki

Arkistoidun *televisio*-ohjelman uudelleen
lähettäminen (14.10.2005/821)
25 g §

Lähettäjäyritys saa sopimuslisenssin nojalla,
siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää
julkistetun teoksen *uudelleen*, jos teos sisältyy
lähettäjäyrityksen tuottamaan ja ennen 1
päivää tammikuuta 1985 lähetettyyn
televisio-ohjelmaan.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske teosta,
jonka tekijä on kieltänyt lähettämisen.

Ehdotus

Arkistoidun ohjelman ja lehden uudelleen
käyttö (x.x.xxxx/xxx)

25 g §

Lähettäjäyritys saa sopimuslisenssin nojalla,
siten kuin 26 §:ssä säädetään, välittää
*yleisölle ohjelman, ja valmistaa välittämistä
varten ohjelmasta kappaleen, siihen
sisältyvine teoksineen, jos kyse on
lähettäjäyrityksen tuottamasta tai tilaamasta
ja ennen 1.1.2002 lähetetystä televisio - tai
radio-ohjelmasta.*

*Lehtikustantaja saa sopimuslisenssin nojalla,
siten kuin 26 §:ssä säädetään, välittää
teoksen yleisölle, ja valmistaa välittämistä
varten teoksesta kappaleen, jos teos sisältyy
lehtikustantajan ennen 1.1.1999 julkaisemaan
sanoma- tai aikakauslehteen.*

Mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei
koske teosta, jonka käytön tekijä on kieltänyt.